

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Barbary Pořízkové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., v právní věci žalobce: **K. G.**, zast. JUDr. Tomášem Kapounem, advokátem se sídlem Kopečná 20, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 1/376, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 1. 2013 (správně ze dne 7. 1. 2014, pozn. NSS), č. j. MPSV-UM/14065/13/4S-JMK, sp. zn. SZ/2067/2013/4S-JMK, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 10. 3. 2014, č. j. 41 A 12/2014 – 7,

t a k t o :

- I. Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 10. 3. 2014, č. j. 41 A 12/2014 – 7, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- II. Ustanovenému zástupci stěžovatele JUDr. Tomáši Kapounovi, advokátu se sídlem Kopečná 20, Brno, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši **3 146 Kč**. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Podanou kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení v záhlaví označeného usnesení Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“), kterým byla odmítnuta jeho žaloba proti shora uvedenému rozhodnutí žalovaného, a to pro zjevnou neoprávněnost stěžovatele k jejímu podání.

[2] Žalobou napadeným rozhodnutím bylo k odvolání stěžovatelovy manželky, paní K. G. (zemřelé dne x), změněno rozhodnutí Úřadu práce České republiky - krajské pobočky v Brně ze dne 11. 7. 2013, č. j. MPSV- UP/1083162/13/AIS-SSL, jímž nebyl paní G. přiznán příspěvek na péči tak, že ode dne 1. 8. 2013 do 31. 12. 2015 se přiznává příspěvek na péči ve výši 800 Kč měsíčně a ve zbytku bylo napadené rozhodnutí potvrzeno. Stěžovatel v žalobě navrhl, aby soud zrušil žalobou napadené rozhodnutí a dále, aby mu byla přiznána nemajetková újma pro opakované průtahy a nedostatečné a opožděné rozhodnutí ve výši 85 000 Kč.

[3] Soud vzal z kopie žalobou napadeného rozhodnutí za prokázané, že účastníkem správního řízení byla paní K. G., a v důsledku této skutečnosti dospěl k závěru, že stěžovateli nespovídá legitimace k podání žaloby. Podmínkou žalobní legitimace je to, že žalobci musí svědčit

právo, o němž bylo ve správním řízení rozhodováno, tedy že musí být tou osobou, které se rozhodnutí přímo dotýká. Touto osobou však stěžovatel není.

[4] Krajský soud odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu, který např. v rozhodnutí ze dne 15. 9. 2004, sp. zn. 5 A 45/2001, vyslovil právní názor, že: „žalobce, který dle platné právní úpravy nebyl účastníkem správního řízení, nemá v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu žalobní legitimaci; nic na tom nemění skutečnost, že žalovaný s žalobcem po celou dobu rozkladového řízení jako s účastníkem správního řízení jednal [§ 65 odst. 1 a 2 s. ř. s., § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s.]. Postavení účastníka řízení a z toho plynoucí soubor práv a povinností náleží jen tomu, koho za účastníka správního řízení považuje zákon, nikoliv správní orgán.“

[5] S ohledem na nedostatek žalobní legitimace krajský soud žalobu dle § 46 odst. 1 písm. c) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), odmítl.

[6] Pokud jde o v žalobě vznesený nárok na zaplacení částky 85 000 Kč jako náhrady za nemajetkovou újmu, poučil soud stěžovatele v tom smyslu, že tento nárok musí uplatnit v občanském soudním řízení, neboť soudy rozhodující ve správním soudnictví nejsou nadány pravomocí k rozhodování o takovém nároku.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[7] Stěžovatel napadá usnesení krajského soudu kasační stížností z důvodu dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

[8] Nezákonnost napadeného usnesení spatřuje v tom, že krajský soud žalobu odmítl s pouhým odkazem na to, že účastníkem správního řízení byla manželka stěžovatele, aniž by se blíže zabýval tím, zda tímto rozhodnutím nedošlo k zásahu do jeho právní sféry. Pokud by krajský soud stěžovateli ustanovil zástupce, tak jak v žalobě požadoval, bylo by již z žaloby zřejmé, že napadeným rozhodnutím byl zkrácen na svém zákonném právu. Skutečnost, že manželka v průběhu správního řízení zemřela, nemůže bránit věcnému posouzení sporného příspěvku na péči.

[9] Navrhuje napadené usnesení zrušit a věc vrátit soudu k dalšímu řízení.

[10] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[11] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Na základě kasační stížnosti přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[12] Pokud stěžovatel brojil kasační stížností proti usnesení krajského soudu o odmítnutí žaloby, přichází z povahy věci v úvahu pouze kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Nejvyšší správní soud je v takovém případě v řízení o kasační stížnosti oprávněn zkoumat pouze to, zda rozhodnutí krajského soudu a důvody, o které se toto rozhodnutí opírá, jsou v souladu se zákonem; jeho úkolem není věcně přezkoumávat, zda je žaloba stěžovatele důvodná.

[13] V první řadě je nutné zdůraznit, že rozhodnutí o příspěvku na péči podléhá soudnímu přezkumu, jak vyplývá z ustálené judikatury správních soudů, z níž lze zmínit zejména rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 1. 2010, č. j. 3 Ads 110/2009 - 49, který byl publikován pod č. 2018/2010 Sb. NSS.

[14] Příspěvek na péči vznikl transformací dřívější dávky důchodového zabezpečení - zvýšení důchodu pro bezmocnost. Svým charakterem se jedná o dávku v systému sociálních služeb, jejímž účelem je zajištění potřebné péče osobám závislým na pomoci jiných z důvodu jejich zdravotního postižení. Příspěvek je tedy osobním nárokem žadatele, který má pokrýt náklady spojené se zajišťováním jeho soběstačnosti. Tomu je přizpůsobena i koncepce dávky upravená zákonem. Nárok na dávku vzniká formálně splněním podmínek stanovených zákonem, příspěvek však může být přiznán a vyplácen nejdříve od počátku kalendářního měsíce, ve kterém bylo zahájeno řízení o jeho přiznání. Stejně tak při změně rozhodných skutečností znamenajících zánik nároku na dávku se příspěvek odejme od prvního dne měsíce následujícího po měsíci, za který byl již vyplácen. Rozhodnutí o přiznání příspěvku má ve věci nároku na dávku deklaratorní a ve věci nároku na výplatu dávky konstitutivní charakter.

[15] Ustanovení § 16 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění účinném pro posuzovanou věc (dále též „zákon o sociálních službách“), ve svém odstavci 1 upravuje hmotně právní i procesní nástupnictví v řízení o dávce ve správním řízení, pokud k úmrtí oprávněného (tj. žadatele o dávku) dojde do vydání rozhodnutí (přesněji do jeho právní moci), případně v odstavci 2 hmotně právní nástupnictví pro výplatu částek rozhodnutím již přiznaných, ale dosud nevyplacených.

[16] Odst. 3 uvedeného ustanovení stanoví, že *(n)árok na příspěvek není předmětem dědictví. Namísto obecných pravidel soukromoprávní univerzální sukcese zákon vytváří pro své účely zvláštní pravidla přechodu nároku na příspěvek na péči, přičemž obsah těchto pravidel reflektuje účel příspěvku a textově kopíruje znění § 7 odst. 2 uvedeného zákona, který podává výčet osob, jejichž pomoc je uznána jako pomoc relevantní pro poskytování příspěvku. Podle § 16 odst. 1 zákona o sociálních službách, (z)emřel-li žadatel o příspěvek před pravomocným rozhodnutím o příspěvku, vstupuje do dalšího řízení a nabyvá nárok na částky splatné do dne jeho smrti osoba blízká, asistent sociální péče uvedený v § 83, zařízení sociálních služeb poskytující pobytové sociální služby podle § 48, 49 nebo 50, zdravotnické zařízení poskytující sociální služby podle § 52, dětský domov nebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu, pokud některá z těchto fyzických nebo právnických osob byla uvedena v žádosti o příspěvek, popřípadě v průběhu řízení ohlášena podle § 21 odst. 1 písm. d), jako osoba, která poskytuje žadateli o příspěvek pomoc. Účastníky řízení se stávají všechny fyzické nebo právnické osoby uvedené ve větě první, které se od zahájení řízení podílely na pomoci žadateli o příspěvek do dne jeho smrti. Tyto osoby nabyvají nárok na částky příspěvku splatné do dne smrti žadatele o příspěvek za kalendářní měsíc, ve kterém poskytovaly pomoc. Pokud se v kalendářním měsíci podílelo na pomoci žadateli o příspěvek více těchto osob, nabyvají nárok na částku příspěvku rovným dílem, pokud nepředloží příslušné krajské pobočce Úřadu práce dohodu o jiném rozdělení částky příspěvku. Nárok na výplatu příspěvku nenáleží za kalendářní měsíc, ve kterém žadatel o příspěvek zemřel, pokud mu od prvního dne tohoto kalendářního měsíce do dne smrti byla poskytována zdravotní péče v průběhu hospitalizace. Obdobně pak stanoví odst. 2, že (j)estliže byl příspěvek přiznán před smrtí oprávněné osoby, vyplatí se splatné částky příspěvku, které nebyly vyplaceny do dne smrti oprávněné osoby, fyzické nebo právnické osobě uvedené v odstavci 1 větě první, pokud v kalendářním měsíci, za který nebyl příspěvek vyplácen, poskytovala oprávněné osobě pomoc a byla uvedena v žádosti o příspěvek, popřípadě ohlášena podle § 21 odst. 1 písm. d) nebo § 21 odst. 2 písm. c). Pokud se v kalendářním měsíci, za který nebyl příspěvek vyplácen, podílelo na pomoci oprávněné osobě více fyzických nebo právnických osob, nabyvají tyto osoby nárok na příspěvek rovným dílem, pokud nepředloží příslušné krajské pobočce Úřadu práce dohodu o jiném rozdělení částky příspěvku. Nárok na výplatu příspěvku nenáleží za kalendářní měsíc, ve kterém oprávněná osoba zemřela, pokud jí od prvního dne tohoto kalendářního měsíce do dne smrti byla poskytována zdravotní péče v průběhu hospitalizace.*

[17] Ze spisového materiálu má Nejvyšší správní soud za prokázané, že manželka stěžovatele zemřela v průběhu řízení před správními orgány (15. 11. 2013), tj. dříve než žalobou napadené rozhodnutí nabylo právní moci (10. 1. 2014). Dále má Nejvyšší správní soud za prokázané, že v oznámení o poskytovateli pomoci ze dne 22. 8. 2012 (založeném ve správním spisu) byl stěžovatel uveden jako osoba, která žadatelce poskytuje péči. Uvedené skutečnosti krajský soud zcela pominul. Jeho rozhodnutí je proto nezákonné, neboť stěžovatel byl procesním nástupcem zemřelé manželky již v řízení před správními orgány a nepochybně byl k podání žaloby oprávněn.

[18] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.) je krajský soud vázán.

[19] Byť Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu ruší a věc mu vrací k dalšímu řízení, je povinen současně rozhodnout o odměně a úhradě hotových výdajů ustanoveného zástupce stěžovatele, které dle § 35 odst. 8 s. ř. s. hradí stát. Odměna a hotové výdaje ustanoveného zástupce sice patří mezi náklady řízení ve smyslu § 57 s. ř. s., nejde však o náhradu nákladů řízení mezi jeho účastníky ve smyslu § 60 s. ř. s., o níž má dle § 110 odst. 3 s. ř. s. v případě náhrady nákladů řízení o kasační stížnosti po zrušení napadeného rozhodnutí krajského soudu rozhodovat v dalším řízení krajský soud.

[20] Ustanovený zástupce provedl ve věci tři úkony právní služby, a to 1) první poradu s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení na základě ustanovení soudem, 2) druhou poradu s klientem a 3) doplnění kasační stížnosti jakožto písemného podání nebo návrhu ve věci samé. S ohledem na předmět sporu a zejména obsah kasační stížnosti resp. jejího doplnění, neshledal Nejvyšší správní soud v pořadí druhou poradu s klientem za nezbytný úkon právní služby, za který by náležela zástupci odměna. Nejvyšší správní soud proto ustanovenému zástupci přiznal odměnu pouze za dva úkony právní služby, když za každý úkon náleží odměna ve výši 1 000 Kč [§ 7 bod 3. a § 9 odst. 2 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)] zvýšená o náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč za každý úkon právní služby (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu).

[21] Za dva úkony právní služby a náhradu hotových nákladů tak zástupci stěžovatele náleží 2 600 Kč ($2 \times 1\,000\text{ Kč} + 2 \times 300\text{ Kč}$). S ohledem na skutečnost, že JUDr. Tomáš Kapoun je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se nárok vůči státu o částku odpovídající dani, kterou je advokát povinen z odměny za zastupování odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění účinném pro projednávanou věc, a to ve výši 546 Kč.

[22] JUDr. Tomáši Kapounovi se tedy přiznává odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v celkové výši 3 146 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. října 2014

JUDr. Barbara Pořízková
předsedkyně senátu